Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (stora avdelningen)

den 24 november 2020*

”Begäran om förhandsavgörande – Statligt stöd – Allmännyttigt radio- och tv-bolag – Artikel 106.2 FEUF – Tjänster av allmänt ekonomiskt intresse – Stöd som är förenligt med den inre marknaden – Artikel 108.3 FEUF – Anmälan – Har inte gjorts – Skyldighet för stödmottagaren att betala ränta under den period då stödet var rättsstridigt – Beräkning av räntan – Belopp som ska beaktas”

I mål C-445/19,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Østre Landsret (Appellationsdomstolen för östra Danmark, Danmark) genom beslut av den 29 maj 2019, som inkom till domstolen den 6 juni 2019, i målet

Viasat Broadcasting UK Ltd

mot

TV2/Danmark A/S,

Konungariket Danmark

meddelar

DOMSTOLEN (stora avdelningen)

sammansatt av ordföranden K. Lenaerts, vice ordföranden R. Silva de Lapuerta (referent), avdelningsordförandena A. Arabadjiev, A. Prechal, E. Regan, M. Ilešič, L. Bay Larsen, N. Piçarra och A. Kumin samt domarna T. von Danwitz, C. Toader, I. Jarukaitis och N. Jääskinen,

generaladvokat: J. Kokott,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

– Viasat Broadcasting UK Ltd, genom P. Jakobsen och M. Honoré, advokater,

– TV2/Danmark A/S, genom O. Koktvedgaard, advokat,

– Danmarks regering, genom S. Wolff och J. Nymann-Lindegren, båda i egenskap av ombud, biträdda av R. Holdgaard, advokat,

* Rättegångsspråk: danska.

– Nederländernas regering, genom M.K. Bulterman och J. Langer, båda i egenskap av ombud,

– Österrikes regering, genom J. Schmoll och F. Koppensteiner, båda i egenskap av ombud,

– Europeiska kommissionen, genom B. Stromsky, i egenskap av ombud, biträdd av M. Niessen, advokat,

och efter att den 3 september 2020 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artiklarna 106.2 och 108.3 FEUF.

2 Begäran har framställts i ett mål mellan, å ena sidan, Viasat Broadcasting UK Ltd (nedan kallat Viasat) och, å andra sidan, TV2/Danmark A/S (nedan kallat TV2) och Konungariket Danmark, angående skyldigheten för TV2 att betala ränta för den period under vilken de stödåtgärder som vidtagits till förmån för bolaget olagligen genomfördes innan Europeiska kommissionen antog ett slutligt beslut om att förklara dem förenliga med den inre marknaden.

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

3 TV2 är ett danskt radio- och tv-bolag med ett public service-uppdrag bestående i produktion och sändning av rikstäckande och regionala tv-program.

4 Till följd av ett klagomål granskade kommissionen det finansieringssystem som gällde för TV2 i beslut 2006/217/EG av den 19 maj 2004 om de åtgärder som vidtagits av Danmark till förmån för TV2/Danmark (EUT L 85, 2006, s. 1, och rättelse i EUT L 368, 2006, s. 112). I detta beslut fann kommissionen att åtgärderna utgjorde statligt stöd som Konungariket Danmark hade beviljat TV2 mellan åren 1995 och 2002 i form av licensavgifter och andra åtgärder. Kommissionen fann emellertid att stödet var förenligt med den inre marknaden i den mening som avses i artikel 106.2 FEUF, med undantag av ett belopp på 628,2 miljoner danska kronor (DKK) (cirka 85 miljoner euro).

5 Sedan beslutet ogiltigförklarats genom tribunalens dom av den 22 oktober 2008, TV2/Danmark m.fl./kommissionen (T-309/04, T-317/04, T-329/04 och T-336/04, EU:T:2008:457), inledde kommissionen en förnyad granskning av de berörda åtgärderna.

6 Efter denna förnyade granskning fann kommissionen i beslut 2011/839/EU av den 20 april 2011 om de åtgärder som Danmark har genomfört till förmån för TV2/Danmark (C 2/03) (EUT L 340, 2011, s. 1) att dessa åtgärder, vilka vidtagits mellan åren 1995 och 2002 till förmån för TV2 och vilka haft formen av medel från licensavgifter och andra åtgärder som var föremål för det beslutet, utgjorde statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF, som olagligen hade genomförts i strid med artikel 108.3 FEUF. Kommissionen fann emellertid även att detta stöd var förenligt med den inre marknaden, enligt artikel 106.2 FEUF.

7 TV2 väckte talan vid tribunalen om delvis ogiltigförklaring av nämnda beslut.

8 Genom dom av den 24 september 2015 TV2/Danmark/kommissionen (T-674/11, EU:T:2015:684), ogiltigförklarade tribunalen beslut 2011/839, i den del kommissionen hade funnit att de reklamintäkter för åren 1995 och 1996 som överförts till TV2 via TV2-fonden utgjorde statligt stöd, och ogillade talan i övrigt.

9 TV2, kommissionen och Viasat överklagade denna dom.

10 Domstolen ogillade överklagandet genom dom av den 9 november 2017, TV2/Danmark/kommissionen (C-649/15 P, EU:C:2017:835).

11 Genom dom av den 9 november 2017, kommissionen/TV2/Danmark (C-656/15 P, EU:C:2017:836), och dom av den 9 november 2017, Viasat Broadcasting UK/TV2/Danmark (C-657/15 P, EU:C:2017:837), upphävde domstolen tribunalens dom av den 24 september 2015, TV2/Danmark/kommissionen (T-674/11, EU:T:2015:684), i den del tribunalen hade ogiltigförklarat beslut 2011/839 i den utsträckning som anges i punkt 8 ovan. Domstolen avgjorde målet slutligt och ogillade TV2:s talan om ogiltigförklaring av detta beslut.

12 Viasat väckte därefter talan vid den hänskjutande domstolen, Østre Landsret (Appellationsdomstolen för östra Danmark, Danmark), och yrkade att TV2 skulle förpliktas att betala ränta för den period under vilken det aktuella stödet var rättsstridigt, det vill säga mellan åren 1995 och 2011. Yrkandet avsåg den ränta som TV2 skulle ha betalat på det aktuella stödbeloppet om bolaget hade behövt låna beloppet på marknaden i avvaktan på kommissionens slutliga beslut enligt artikel 108.3 FEUF.

13 Mot denna bakgrund beslutade Østre Landsret (Appellationsdomstolen för östra Danmark) att vilandeförklara målet och hänskjuta följande tolkningsfrågor till EU-domstolen:

”1) Gäller skyldigheten för en nationell domstol att ålägga en stödmottagare att betala ränta på rättsstridigt statligt stöd (se dom av den 12 februari 2008, CELF och ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79) även i ett sådant fall som det förevarande, där det rättsstridiga stödet utgjorde ersättning för fullgörandet av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse och därefter konstaterats vara förenligt med den inre marknaden i enlighet med artikel 106.2 FEUF, och godkännandet meddelats mot bakgrund av den sammantagna ekonomiska situationen för public service-företaget, inklusive dess kapitalisering?

2) Gäller skyldigheten för en nationell domstol att ålägga en stödmottagare att betala ränta på rättsstridigt statligt stöd (se dom av den 12 februari 2008, CELF och Ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79) även belopp som, i ett sådant fall som det förevarande, överförts från stödmottagaren till närstående företag på grund av en offentligrättslig förpliktelse men som genom ett slutligt beslut av kommissionen har ansetts gynna stödmottagaren i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF?

3) Gäller skyldigheten för en nationell domstol att ålägga en stödmottagare att betala ränta på rättsstridigt statligt stöd (se dom av den 12 februari 2008, CELF och ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79) även för statligt stöd som, i ett sådant fall som det förvarande, stödmottagaren erhållit från ett statligt kontrollerat bolag och sistnämnda företags medel delvis härrör från försäljning av stödmottagarens tjänster?”

Förfarandet vid domstolen

14 Den muntliga förhandlingen, som ursprungligen hade fastställts till den 20 april 2020 och som därefter flyttades fram till den 8 juni samma år, ställdes in på grund av hälsokrisen och de frågor som hade ställts för muntligt svar besvarades i stället skriftligen. Parterna besvarade dessa frågor inom utsatt frist.

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första frågan

15 Den hänskjutande domstolen har ställt den första frågan för att få klarhet i huruvida artikel 108.3 FEUF ska tolkas så, att skyldigheten för nationella domstolar att förplikta mottagaren av ett statligt stöd som genomförts i strid med denna bestämmelse att betala ränta för den period då stödet var rättsstridigt gäller även när kommissionen i sitt slutliga beslut har funnit att stödet är förenligt med den inre marknaden enligt artikel 106.2 FEUF.

16 Domstolen erinrar inledningsvis om att tillämpningen av unionens regler om statligt stöd grundar sig på en skyldighet till lojalt samarbete mellan de nationella domstolarna, å ena sidan, och kommissionen och unionsdomstolen, å andra sidan, varvid var och en agerar i förhållande till den uppgift som den tilldelats enligt EUF-fördraget (dom av den 15 september 2016, PGE, C-574/14, EU:C:2016:686, punkt 33 och där angiven rättspraxis), eftersom de har klart avgränsade men kompletterande uppgifter (dom av den 21 november 2013, Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, punkt 27 och där angiven rättspraxis).

17 Medan bedömningen av huruvida stödåtgärder är förenliga med den inre marknaden omfattas av kommissionens exklusiva befogenhet, vilken utövas under unionsdomstolens överinseende, säkerställer de nationella domstolarna, fram till dess att kommissionen fattar sitt slutliga beslut, skyddet för enskildas rättigheter för det fall nationella myndigheter eventuellt åsidosätter förbudet i artikel 108.3 FEUF (dom av den 21 november 2013, Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, punkt 28 och där angiven rättspraxis).

18 Syftet med den förebyggande kontroll av planer på nytt stöd som införts genom sistnämnda bestämmelse är att endast stöd som är förenligt med den inre marknaden ska genomföras. För att uppnå detta mål ska genomförandet av ett planerat stöd skjutas upp till dess att det genom kommissionens slutliga beslut inte längre råder något tvivel om huruvida stödet är förenligt med den inre marknaden (dom av den 3 mars 2020, Vodafone Magyarország, C-75/18, EU:C:2020:139, punkt 19, och dom av den 3 mars 2020, Tesco-Global Áruházak, C-323/18, EU:C:2020:140, punkt 31 och där angiven rättspraxis).

19 I detta sammanhang utgör anmälningsskyldigheten en grundläggande del av det kontrollsystem som har inrättats på området för statligt stöd genom EUF-fördraget. Medlemsstaterna är enligt detta system skyldiga dels att underrätta kommissionen om alla planer på att vidta eller ändra en stödåtgärd i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF, dels att i enlighet med föreskrifterna i artikel 108.3 FEUF låta bli att genomföra en sådan åtgärd till dess att nämnda unionsinstitution har antagit ett slutligt beslut om åtgärden (dom av den 5 mars 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, punkt 56 och där angiven rättspraxis).

20 Förbudet i nämnda artikel 108.3 ska säkerställa att verkningarna av ett stödprogram inte slår igenom förrän kommissionen haft skälig tid på sig att i detalj granska programmet och i förekommande fall inleda det förfarande som avses i artikel 108.2 FEUF (dom av den 12 februari 2008, CELF och ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79, punkt 36).

21 I en situation där kommissionen, beträffande ett stöd som genomförts i strid med artikel 108.3 FEUF, har antagit ett slutligt beslut om att stödet är förenligt med den inre marknaden enligt artikel 107 FEUF, har domstolen slagit fast att kommissionens slutliga beslut inte medför att de genomföranderättsakter, som var ogiltiga på grund av att de antagits i strid med genomförandeförbudet i artikel 108.3 sista meningen, blir giltiga i efterhand. En annan tolkning skulle leda till att ett åsidosättande från den berörda medlemsstatens sida av denna bestämmelse kunde löna

sig, och skulle beröva bestämmelsen dess ändamålsenliga verkan (se, för ett liknande resonemang, dom av den 12 februari 2008, CELF och ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79, punkt 40).

22 I ett sådant fall är nationella domstolar enligt unionsrätten skyldiga att förordna om effektiva åtgärder för att komma till rätta med verkan av att stödet är rättsstridigt (se, för ett liknande resonemang, dom av den 12 februari 2008, CELF och ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79, punkt 46).

23 Om underlåtenheten att iaktta artikel 108.3 FEUF för en viss stödplan, oavsett om stödplanen visar sig vara förenlig med den inre marknaden eller ej, inte medförde större risker eller strängare sanktionsåtgärder än om den bestämmelsen iakttogs, skulle medlemsstaternas incitament att anmäla och avvakta ett beslut om förenligheten kraftigt försvagas, vilket i sin tur skulle minska omfattningen av kommissionens granskning i motsvarande mån (dom av den 5 oktober 2006, Transalpine Ölleitung in Österreich, C-368/04, EU:C:2006:644, punkt 42).

24 Såsom framgår av domen av den 12 februari 2008, CELF och ministre de la Culture et de la Communication (C-199/06, EU:C:2008:79), ska det i detta sammanhang, vad gäller verkningarna av att ett stöd genomförts i strid med artikel 108.3 FEUF, göras en åtskillnad mellan återkrav av det rättsstridiga stödet och betalning av ränta för den period då stödet var rättsstridigt.

25 Vad för det första gäller återkrav av det rättsstridiga stödet konstaterar domstolen att målet att säkerställa att ett oförenligt stöd inte genomförs, vilket ligger till grund för artikel 108.3 FEUF, inte äventyras av en förtida utbetalning av det rättsstridiga stödet när kommissionen antar ett slutligt beslut om att stödet är förenligt med den inre marknaden (se, för ett liknande resonemang, dom av den 12 februari 2008, CELF och ministre de la Culture et de la Communication (C-199/06, EU:C:2008:79, punkterna 46–49). Den nationella domstolen är följaktligen inte skyldig att förordna om återkrav av stödet (dom av den 12 februari 2008, CELF och ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79, punkt 55).

26 För det andra är den nationella domstolen, enligt unionsrätten, skyldig att ålägga stödmottagaren att betala ränta för den period stödet var rättsstridigt (dom av den 12 februari 2008, CELF och ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79, punkterna 52 och 55, och dom av den 5 mars 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, punkt 134).

27 Den nationella domstolens skyldighet i detta avseende är en följd av att genomförandet av ett stöd i strid med artikel 108.3 FEUF ger stödmottagaren en otillbörlig fördel som består i, för det första, att denne inte betalat ränta på det stödbelopp som befunnits vara förenligt, såsom skulle ha varit fallet om stödmottagaren hade varit tvungen att låna detta belopp på marknaden i avvaktan på att kommissionen antar sitt slutliga beslut. För det andra består den otillbörliga fördelen i att stödmottagarens konkurrensställning gentemot övriga aktörer på marknaden förbättrades under den period då stödet var rättsstridigt (dom av den 12 februari 2008, CELF och ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79, punkt 51, och dom av den 5 mars 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, punkt 132). Den omständigheten att stödet är rättsstridigt medför nämligen dels att dessa aktörer utsätts för risken, som dock inte förverkligas, att ett oförenligt stöd genomförs, dels att dessa aktörer, i konkurrenshänseende, tidigare utsätts för stödets verkningar än vad som annars skulle ha varit fallet (dom av den 12 februari 2008, CELF och ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79, punkt 50).

28 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkterna 23–25, 35 och 49 i sitt förslag till avgörande, gäller nämnda skyldighet – vilken slogs fast i dom av den 12 februari 2008, CELF och ministre de la Culture et de la Communication (C-199/06, EU:C:2008:79), i en situation där kommissionen hade antagit ett slutligt beslut om att ett rättsstridigt stöd är förenligt med den inre marknaden, i den mening som

avses i artikel 107 FEUF – varje stödåtgärd som genomförts i strid med artikel 108.3 FEUF, även när kommissionen i sitt slutliga beslut kommer fram till att det aktuella stödet är förenligt med den inre marknaden på grundval av artikel 106.2 FEUF.

29 Av artikel 106.2 FEUF framgår nämligen, för det första, att företag som anförtrotts att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse eller som har karaktären av fiskala monopol ska vara underkastade reglerna i fördraget, särskilt konkurrensreglerna, i den mån tillämpningen av dessa regler inte rättsligt eller i praktiken hindrar att de särskilda uppgifter som tilldelats dem fullgörs. För det andra anges i denna bestämmelse att utvecklingen av handeln inte får påverkas i en omfattning som strider mot unionens intresse.

30 Denna bestämmelse, som syftar till att förena medlemsstaternas intresse av att använda vissa företag som instrument för den ekonomiska politiken eller socialpolitiken med Europeiska unionens intresse av att konkurrensreglerna iakttas och av att den inre marknaden hålls samman som en enhet (dom av den 20 april 2010, Federutility m.fl., C-265/08, EU:C:2010:205, punkt 28, och dom av den 8 mars 2017, Viasat Broadcasting UK/kommissionen, C-660/15 P, EU:C:2017:178, punkt 31), ska tolkas med beaktande av de preciseringar som görs i protokoll (nr 26) om tjänster av allmänt intresse (EUT C 202, 2016, s. 307) och, med avseende på det område som är aktuellt i det nationella målet, protokoll (nr 29) om systemet för radio och tv i allmänhetens tjänst i medlemsstaterna (EUT C 202, 2016, s. 311) (dom av den 8 mars 2017, C-660/15 P, Viasat Broadcasting UK/kommissionen, EU:C:2017:178, punkt 36).

31 I artikel 1 i protokoll (nr 26) om tjänster av allmänt intresse anges att medlemsstaterna har ett ”stor[t] handlingsutrymme” när det gäller att tillhandahålla, beställa och organisera tjänster av allmänt ekonomiskt intresse så nära användarnas behov som möjligt (dom av den 7 november 2018, kommissionen/Ungern, C-171/17, EU:C:2018:881, punkt 48).

32 Vidare anges i protokoll (nr 29) om systemet för radio och tv i allmänhetens tjänst i medlemsstaterna att ”[b]estämmelserna i fördragen … inte [ska] påverka medlemsstaternas behörighet att svara för finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst i den utsträckning som denna finansiering beviljas radio- och TV-organisationerna för att de ska utföra det uppdrag att verka i allmänhetens tjänst som har tilldelats dem, utformats och organiserats av varje medlemsstat och i den utsträckning som finansieringen inte påverkar handelsvillkoren och konkurrensen inom unionen i en omfattning som kan strida mot det gemensamma intresset, varvid kraven på att utföra uppdraget att verka i allmänhetens tjänst ska beaktas”.

33 Medlemsstaterna har således rätt att, med iakttagande av unionsrätten, bestämma omfattningen och organiseringen av sina tjänster av allmänt ekonomiskt intresse, bland annat radio och tv i allmänhetens tjänst, varvid de särskilt kan beakta mål för den egna nationella politiken. I detta avseende har medlemsstaterna ett stort utrymme för skönsmässig bedömning och kommissionen kan endast ifrågasätta detta utrymme om det är fråga om uppenbara fel (se, för ett liknande resonemang, dom av den 7 november 2018, kommissionen/Ungern, C-171/17, EU:C:2018:881, punkt 49 och där angiven rättspraxis).

34 Medlemsstaternas utrymme för skönsmässig bedömning när det gäller fastställandet av vad som ska utgöra tjänster av allmänt ekonomiskt intresse ska under alla omständigheter utövas med iakttagande av unionsrätten (dom av den 20 december 2017, Comunidad Autónoma del País Vasco m.fl./kommissionen, C-66/16 P-C-69/16 P, EU:C:2017:999, punkt 71, och dom av den 3 september 2020, Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland m.fl./kommissionen, C-817/18 P, EU:C:2020:637, punkt 95).

35 Frågan om en åtgärd ska anses utgöra statligt stöd ska nämligen besvaras innan det i förekommande fall prövas om ett stöd som är oförenligt enligt artikel 107 FEUF ändå är nödvändigt för att fullgöra den uppgift som mottagaren av åtgärden har tilldelats enligt artikel 106.2 FEUF (se, för ett liknande

resonemang, dom av den 8 mars 2017, Viasat Broadcasting UK/kommissionen, C-660/15 P, EU:C:2017:178, punkt 34). Följaktligen måste kommissionen, innan den eventuellt granskar en åtgärd mot bakgrund av denna bestämmelse, kunna kontrollera om åtgärden utgör statligt stöd, vilket kräver att den planerade åtgärden först anmälts till kommissionen i enlighet med artikel 108.3 första meningen FEUF.

36 Varje undantag från den i fördragen fastställda huvudregeln att medlemsstaterna är skyldiga att anmäla planerat stöd - vilken utgör en grundläggande del av kontrollsystemet för statligt stöd - måste vara uttryckligen föreskrivet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 5 mars 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, punkterna 59 och 60).

37 I det avseendet har Europeiska unionens råd enligt artikel 109 FEUF befogenhet att anta de förordningar som behövs för tillämpningen av artiklarna 107 och 108 FEUF och har särskilt befogenhet att fastställa villkoren för tillämpningen av artikel 108.3 FEUF och vilka kategorier av stödåtgärder som ska vara undantagna från det förfarande som föreskrivs i den sistnämnda bestämmelsen. Det följer även av artikel 108.4 FEUF att kommissionen får anta förordningar avseende de kategorier av statligt stöd som rådet i enlighet med artikel 109 FEUF har fastställt som möjliga att undanta från förfarandet i artikel 108.3 FEUF (dom av den 5 mars 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, punkt 57 och där angiven rättspraxis).

38 Det var således artikel 94 i EG-fördraget (sedermera artikel 89 EG, nu artikel 109 FEUF) som utgjorde grund för antagandet av rådets förordning (EG) nr 994/98 av den 7 maj 1998 om tillämpningen av artiklarna [107 och 108 FEUF] på vissa slag av övergripande statligt stöd (EGT L 142, 1998, s. 1), vilken senare utgjorde grund för antagandet av kommissionens förordning (EG) nr 800/2008 av den 6 augusti 2008 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den gemensamma marknaden enligt artiklarna [107 och 108 FEUF] (allmän gruppundantagsförordning) (EUT L 214, 2008, s. 3), och därefter kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 av den 17 juni 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 [FEUF] (EUT L 187, 2014, s.1) (se, för ett liknande resonemang, dom av den 5 mars 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, punkt 58 och där angiven rättspraxis).

39 Såsom anges i skäl 7 i förordningarna nr 800/2008 respektive 651/2014 gäller anmälningsskyldigheten enligt artikel 108.3 FEUF fortfarande för statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF som inte omfattas av dessa förordningar (se, för ett liknande resonemang, dom av den 5 mars 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, punkt 59 och där angiven rättspraxis).

40 Det framgår dessutom av själva lydelsen av artikel 106.2 FEUF att undantag från EUF-fördragets bestämmelser endast är tillåtna med stöd av den bestämmelsen om de är nödvändiga för att ett företag som har anförtrotts att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse ska kunna fullgöra sina särskilda uppgifter (dom av den 8 mars 2017, Viasat Broadcasting UK/kommissionen, C-660/15 P, EU:C:2017:178, punkt 29, och dom av den 3 september 2020, Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland m.fl./kommissionen, C-817/18 P, EU:C:2020:637, punkt 97), vilket på området för statligt stöd i förekommande fall ska kontrolleras av kommissionen innan stödet genomförs. Såsom har konstaterats i punkt 35 ovan kan denna kontroll inte genomföras förrän efter det att den planerade åtgärden har anmälts till kommissionen i enlighet med artikel 108.3 första meningen FEUF, i syfte att göra det möjligt för den att kontrollera om åtgärden utgör statligt stöd. Fullgörandet av de uppgifter som tilldelats ett företag som har anförtrotts att tillhandahålla en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse kan således inte i sig motivera ett undantag från anmälningsskyldigheten enligt denna bestämmelse.

41 Statligt stöd som inte omfattas av ett uttryckligt undantag från den huvudregel som innebär en skyldighet att göra en förhandsanmälan enligt artikel 108.3 första meningen FEUF omfattas följaktligen av denna skyldighet, även när stödet är avsett för företag som anförtrotts att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse. Medlemsstaterna är således skyldiga att avstå från att genomföra sådana åtgärder till dess att kommissionen har fattat ett slutligt beslut om åtgärderna.

42 Det framgår slutligen av fast rättspraxis att det förhållandet att den kontroll av statligt stöd som kommissionen utövar enligt artikel 108 FEUF är av tvingande karaktär medför, för det första, att stödmottagande företag i princip inte kan ha några berättigade förväntningar på att stödet är rättsenligt, såvida det inte har beviljats i enlighet med förfarandet i nämnda artikel, och, för det andra, att en omdömesgill ekonomisk aktör normalt sett ska kunna avgöra om detta förfarande har följts. Om ett stöd har genomförts utan att det dessförinnan anmälts till kommissionen, och stödet således är rättsstridigt enligt artikel 108.3 FEUF, kan stödmottagaren inte vid detta tillfälle ha berättigade förväntningar på att stödet har beviljats rättsenligt (dom av den 5 mars 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, punkt 98 och där angiven rättspraxis), och följaktligen inte heller på att komma i åtnjutande av den fördel det skulle innebära för stödmottagaren om denne inte behövde betala ränta avseende den period då stödet var rättsstridigt.

43 Av detta följer att de nationella domstolarna, för att säkerställa den ändamålsenliga verkan av anmälningsskyldigheten enligt denna bestämmelse och garantera att kommissionen kan göra en lämplig och fullständig prövning av statliga stödåtgärder, är skyldiga att beakta samtliga följder av ett åsidosättande av denna skyldighet och vidta lämpliga åtgärder för att avhjälpa denna skyldighet, vilket, såsom har angetts i punkt 26 ovan, innefattar en skyldighet för mottagaren av ett rättsstridigt stöd att betala ränta för den period då stödet är rättsstridigt, även om mottagaren är ett företag som anförtrotts att tillhandahålla en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse i den mening som avses i artikel 106.2 FEUF.

44 Mot bakgrund av det ovan anförda ska den första frågan besvaras enligt följande: Artikel 108.3 FEUF ska tolkas så, att skyldigheten för nationella domstolar att ålägga mottagaren av ett statligt stöd som genomförts i strid med denna bestämmelse att betala ränta för den period då stödet var rättsstridigt gäller även när kommissionen i sitt slutliga beslut har funnit att stödet är förenligt med den inre marknaden enligt artikel 106.2 FEUF.

Den andra och den tredje frågan

45 Den hänskjutande domstolen har ställt den andra och den tredje frågan, vilka ska prövas gemensamt, för att få klarhet i huruvida artikel 108.3 FEUF ska tolkas så, att skyldigheten för de nationella domstolarna att ålägga mottagaren av statligt stöd, som genomförts i strid med denna bestämmelse, att betala ränta för den period då stödet var rättsstridigt även gäller stöd som denna mottagare har överfört till företag som är närstående till stödmottagaren och på stöd som har utbetalats av ett företag som kontrolleras av staten.

46 Med hänsyn till att de stödåtgärder som har vidtagits till förmån för TV2 omfattar dels de medel från licensavgifter som under perioden 1997–2002 betalades till TV2, och som därefter överfördes till bolagets regionala stationer, dels de reklamintäkter som under åren 1995 och 1996 överfördes från TV2 Reklame A/S till TV2 via TV2-fonden, vill den hänskjutande domstolen särskilt få klarhet i huruvida dessa licensmedel och reklamintäkter ska räknas in i det totala stödbelopp på vilket nämnda ränta ska beräknas.

47 Det ska i detta hänseende erinras om att domstolen i sin dom av den 9 november 2017, TV2/Danmark/kommissionen (C-649/15 P, EU:C:2017:835), ogillade TV2:s överklagande av tribunalens dom av den 24 september 2015, TV2/Danmark/kommissionen (T-674/11, EU:T:2015:684),

och därmed bekräftade att tribunalen utfört sin prövning på ett korrekt sätt i den del den, i punkterna 165–174 i sistnämnda dom, slog fast att dessa medel utgjorde statligt stöd som beviljats TV2.

48 Vidare upphävde domstolen, genom dom av den 9 november 2017, kommissionen/TV2/Danmark (C-656/15 P, EU:C:2017:836), och dom av den 9 november 2017, Viasat Broadcasting UK/TV2/Danmark (C-657/15 P, EU:C:2017:837), tribunalens dom av den 24 september 2015, TV2/Danmark/kommissionen (T-674/11, EU:T:2015:684), i den del tribunalen hade ogiltigförklarat beslut 2011/839 vad gäller kommissionens bedömning att de reklamintäkter för åren 1995 och 1996 som överförts till TV2 via TV2-fonden utgjorde statligt stöd och avgjorde målet slutligt genom att ogilla TV2:s talan om ogiltigförklaring av detta beslut.

49 Härav följer att unionsdomstolen har bekräftat beslutets giltighet och rättskraftigt slagit fast att de medel och intäkter som avses i punkt 46 ovan utgjorde statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF.

50 Under dessa omständigheter, och med hänsyn till svaret på den första frågan samt i likhet med vad generaladvokaten har påpekat i punkt 53 i sitt förslag till avgörande, ska även dessa medel och intäkter, vilka har kommit TV2 till godo och vilka utgör en del av det stöd som genomförts i strid med artikel 108.3 FEUF, ge upphov till ränta för den period då stödet var rättsstridigt.

51 Mot bakgrund av det ovan anförda ska den andra och den tredje frågan besvaras enligt följande: Artikel 108.3 FEUF ska tolkas så, att skyldigheten för de nationella domstolarna att ålägga mottagaren av statligt stöd, som genomförts i strid med denna bestämmelse, att betala ränta för den period då stödet var rättsstridigt även gäller stöd som denna mottagare har överfört till företag som är närstående till stödmottagaren och på stöd som har utbetalats av ett företag som kontrolleras av staten.

Rättegångskostnader

52 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (stora avdelningen) följande:

1) **Artikel 108.3 FEUF ska tolkas så, att skyldigheten för nationella domstolar att förplikta mottagaren av ett statligt stöd som genomförts i strid med denna bestämmelse att betala ränta för den period då stödet var rättsstridigt gäller även när kommissionen i sitt slutliga beslut har funnit att stödet är förenligt med den inre marknaden enligt artikel 106.2 FEUF.**

2) **Artikel 108.3 FEUF ska tolkas så, att skyldigheten för de nationella domstolarna att ålägga mottagaren av ett statligt stöd, som genomförts i strid med denna bestämmelse, att betala ränta för den period då stödet var rättsstridigt även gäller stöd som denna mottagare har överfört till företag som är närstående till stödmottagaren och på stöd som har utbetalats av ett företag som kontrolleras av staten.**

Underskrifter